

Inserati se sprejemajo in velja
bristopna vrsta:

3 kr. do se tiska 1krat.
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskani se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicijska na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Medijtovi hiši
števil 15.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

**Zarad praznika izide prihodnja šte-
vilka „Slovenca“ v soboto 27. marca.**

Andrej Winkler,

novi kranjski deželni predsednik.

Telegram z Dunaja nam je prinesel ve-
selo novico, da je po vradnem naznanilu „Wie-
ner Zeitung“ od 21. t. m. dvorni svetovalec
in državni goriški poslanec gosp. Andrej
Winkler postal deželni predsednik kranjski,
g. Kallina c. namestnik moravski, in Pos-
singer c. namestnik dunajski. Kranjska de-
žela dobi sedaj prvič deželnega predsednika,
ki je veren sin svojega slovenskega naroda;
sicer smo že imeli domače predsestnike, nam-
reč Ulepiča, Wurzbacha in Auers-
perga, pa nobeden izmed njih se ni za-
vedal naloge, ki bi jo bil moral imeti za
povzdigo in vsestranski razvitek naroda slo-
venskega. Pod Ulepičem narodna zavest še ni
bila tolikanj razvita, Wurzbach je bil dober
mož, pa v narodnem oziru enaki misli ka-
kor stara birokratična stranka, ki meni, da je
za „Kranjce“ najbolji, ako se pridno nemščine
učé, za vse drugo pa pusté ljubega Boga skr-
beti — in vlado. Dogački pod Auerspergom
in žalostni stan narodne stranke za njegovega
predsedništva so pa še vsem prav živo v spo-
minu, zato tega ni treba nadrobneje opisovati,
samo to naj povemo, da Auersperg je v naši
deželi gospodoval po zgledu, katerega mu je
dajala tedanja vlada dunajska, kot veren in
vdan sluga svojega sorodovca, ministerskega
predsednika kneza Adolfa.

Gosp. Winkler, smo rekli, je prvi de-

želni predsednik, ki se odlikuje kot zvest sin
matere Slave in ni le Slovenec po rodu, am-
pak tudi po duhu. Rodil se je 9. novembra
l. 1825 v Trnovem na Primorskem ter višje
pravne šole dovršil l. 1849 na Dunaji. Prva
njegova služba je bila v Gorici pri nekdanjem
mestnem in deželnem vradu (Stadt- und Land-
recht). Potem je služil pri raznih sodnijskih
in pozneje pri mešanih okrajnih vradih in pri
zemljišnih odveznih komisijah. L. 1866 je po-
stal okrajni načelnik v Korminu, kjer je bil
zarad svojega vestnega in izvrstnega službo-
vanja odlikovan z viteškim križem Franc Jo-
žefovega reda. L. 1868 je postal okrajni gla-
var v Tolminu in ob enem načelnik cestnega
odбора tolminskega. L. 1871 je prišel kot na-
mestniški svetovalec v Trst, kjer je dobil leta
1875 naslov dvornega svetovalca, l. 1876 pa
je prišel na Dunaj kot pravi dvorni svetovalec
k novi, ravno tedaj osnovani upravni sodnji.
Kjer koli je služil, so ga ljudje jako čislali
zarad njegovega priljudnega in pohlevnega ob-
našanja, ter mu svoje zaupanje s tem pokazali,
da so ga občine Kormin, Sežana in Kastva
izbrale za častnega srenjčana, in da so ga
kmečke občine že l. 1861 volile kot poslanca
za deželni zbor Goriški, ki ga je bil prvih 6
let izbral tudi za deželnega odbornika, in kte-
remu je bil l. 1877 imenovan celo za namest-
nika deželnega glavarja. Ko smo dobili nepo-
srednje volitve za državni zbor, bil je gospod
Winkler od slovenskih kmečkih občin na
Goriškem leta 1873 izvoljen tudi za državnega
poslanca. Ko smo imeli lanskega leta nove vo-
litve za državni zbor, so si omenjene občine
g. Winklerja vnovič izbrale za svojega kandi-

data. Od druge strani pa se je hudo agitiralo
zoper njegovo volitev, češ, da ne zasluži za-
upanja, ker je kot uradnik preveč od vlade
odvisen in je bil v prejšnji dobi celo stopil v
liberalni vladni klub. Ali kdor je poznal brez-
obzirnost prejšnjega ministerstva, katero je zlasti
razodevalo proti vsem od vlade odvisnim lju-
dem, gosp. Winklerju pač ni mogel tolikanj v
greh šteti njegovega ravnanja, kakor so delali
nekteri na Goriškem, da bi bili zabranili nje-
govo izvolitev. Toda večina volilcev, ki so g.
Winklerja in njegovo pošteno srce dobro po-
znali, se po omenjenih agitacijah ni dala ostra-
šiti in je pri zadnjih volitvah vnovič g. Wink-
lerja izvolila za svojega državnega poslanca.
Nasprotni kandidat, g. Povše ostal je bil v
manjšini.

Obravnave sedanjega zbora so pokazale,
da so Goričani izvolivši Winklerja prav storili.
G. Winkler kot star poslanec dobro pozna vse-
stranske razmere in je s svojim bistrim umom
in dolgoletno skušenostjo pri obravnavah, zlasti
v odsekih, veliko pripomogel v pojasnenje in
ugodno rešenje raznoterih zadev. Ker je od-
padel nekdanji vladini pritisk na poslance vrad-
nike, se je vsakdo po svojem prepričanju smel
pridružiti tej ali oni stranki, in g. Winkler je
precej v začetku stopil v Hohenwartov klub,
ki je njegove nenavadne zmožnosti kmalo spo-
znal in mu svoje posebno zaupanje pokazal s
tem, da ga je izvolil za svojega zastopnika v
prav mnogih najimenitnejših odsekih.

Še tesnejši zveza pa je med g. Winklerjem
in drugimi slovenskimi poslanci, s katerimi se
je vedno še posebno prizadeval in trudil za
domače potrebe naroda slovenskega. Ko se je

Jezikoslovne opazke nefilologa.

Čudo je to na svetu, da človek o tem
najraje govori, za kar ima najmenj poklica;
videti je, kakor bi si natore želele pomagati,
in popraviti oni deficit, kakor kak finančni mi-
nister v Avstriji, ki ima vedno dosti z defi-
citom opraviti. Jaz sem v svojih prostih urah
včasih premišljeval našo slovnico in naš prav-
opis, in pri tem mi je prišlo toliko misli v
glavo, da bi bil ta podlistek davno prekratek,
ko bi hotel vse to zapisati. Najpoprej moram
konstatirati, da nas Slovencev zdaj prav za
prav nobeden slovenski ne zna, in da nobeden
pravilno ne piše.

To je tudi nemogoče, ker ne vemo, po
kom bi se ravnali, ali po Janežiču, ali po
Levstiku, ali po Maru, ali po Cigaletu. Še v
tem nismo na čistem, ali imamo pisati po ko-
renici, ali po izgovarjanju. Nekteri pišejo „mo-
ško“, drugi „možko“, nekteri „z njo“, drugi
„ž njo“. Večinoma je v navadi pisava po ko-
renici, zato ne razumem, zakaj pišemo enkrat
„z“ lučjo, drugokrat pa „s“ kamnom; če je
le fonetika veljavna, zakaj potem pišemo „te-

žko“ in „Angležko“? Po vsem tem pridem do
zaključka, da je naša pisava breznačajna.

Nadalje kar na vse usta povem, da mi je
zoperna brezštevilna množica „j“ tov v na-
šem jeziku. En čas so v vsaki besedi vrinili
kak „j“, tako da je moral človek kar nervozen
postati v pogledu na ta prejetovani jezik: „lju-
bav“, „ginjen“, „domišljiv“ še ni bilo zadosti,
dobili smo jotov še zmirom več: „ljudij“, „nij-
mam“ itd., to je kar mrgolelo samih „j“, do-
stikrat nepotrebnih, ki so pačili celó izgovar-
janje: kar zoperno mi je bilo slišati v gledišči
govoriti „ljuba moja sestra“ namesto „luba“,
kakor se „lj“ po Slovenskem sploh izgovarja,
in narod ima o jeziku vendar prvo besedo.

Pri tej priložnosti moram omeniti, da se
nikakor ne skladam z onimi absolutisti, ki
hočejo svojo voljo narodu diktirati kot postavo.
Jezikoslovec ima nalogo, tisti govor, ki je med
narodom v navadi, vrediti v postavo, nikakor
pa sam si izmišljovati postav ali novih besedi
ali presajati take iz drugih jezikov na naša tla.

Ravno tako absolutistično je strastno pre-
ganjanje germanizmov. Germanizmov v mest-
nih dialektih vse mrgoli, in teh ne bom zago-

varjal, pa imamo tudi germanizme, ki so se
po celi Sloveniji vdomačili, ter si pridobili
nekako domovinsko pravo, tako besede „glih“
„precartan“ „gvišno“ in še mnogo drugih. Iz-
ganjanje takih germanizmov ima tri slabe na-
sledke: prvič se jezik dela nerazumljiv; dru-
gič se jezik siromaši, ker za mnoge izgnane
germanizme še nemamo nadomestnikov, tretjič
pa dela veliko zmešnjavo v pisavi, ker vsak
druge nadomestnike za pregnane germanizme
skuje. Angleški jezik ostane vedno angleški,
česaravno je mešanica iz germanščine in roman-
ščine, in najlepše dela so spisane v tem je-
ziku. kraj pisateljev, Shakspeare, je pisal v
tem jeziku. Francoščina, nemščina, ruščina, so
polne tujih besedi, ne razumem, zakaj bi ravno
Slovenci morali kot narod poginiti, če imajo
nekaj tujk v svojem jeziku. To preganjanje
tujk je pri nas včasih tako strastno, da še do-
mačim, čisto slovanskim besedam ne prizana-
šajo, ako se jim le zdi, da so nemške. Tako
marsikoga kar mrzlica strese, če bere besedo
„glaz“. In vendar je „glaz“ čisto slovanska
beseda. Rusi pravijo očem „glazi“, in verjetno
je vendar, da so oči prej imeli in krstili, nego

bila toraj raznesla novica, da g. Kallina pride za c. namestnika v Brn, navdajala je naše slovenske poslance želja, ako bi bilo mogoče g. Winklerja dobiti za deželnega predsednika na Kranjskem. Narod slovenski mora biti s tem imenovanjem zadovoljen in sicer ne samo zato, ker dobi tako izvrstnega deželnega predsednika, ampak tudi zaradi tega, ker nam je ta izvolitev porok, da vlada hoče za Slovence vendar le tudi kaj storiti in da so le raznotere okoliščine, katerih pa iz previdnosti ne sme prezreti, krive, ako se dozda še ni moglo toliko zgoditi, kolikor so nekteri pričakovali. Pačasi pride vse na vrsto, kar nas teži in se bo rešilo po željah in potrebah naroda slovenskega. To imenovanje pa tudi kaže, da je bila naša zadnja izjava, da nam naši poslanci ne prinese nobenih pirhov z Dunaja, prehuda in prenegla. Radostno pripoznavamo, da smo dobili lepše pirhe, kakor bi se jih bili mogli po odhodu velečenjenega g. predsednika Kallina nadejati. Novemu deželnemu predsedniku pa prav iz srca zakličemo: Na mnogaja leta!

Pripravimo se za volitve.

V pondeljek, torek in četrtek po beli nedelji imamo volitve za ljubljanski mestni zbor. Važnost teh volitev razpravljali smo še prejšnje leta dosti obširno. Vsacega zavednega Slovenca mora v srce boleti, da je Ljubljana, naše središče in glavno mesto, še vedno v rokah tujcev in potujčencev, renegatov in birokratov. Ti dajejo postave in ukaze svobodnim, neodvisnim meščanom, na kojih ramah slonijo vsa bremena.

Dosti bitko občutijo naši meščani neprestane sekature in sitnosti. Kamor prideš, tožili ti bodo hišniki, koliko zopernosti jim delajo n. pr. zavoljo stranišč, v katerih hočejo nekteri videti vir vseh bolezni. V rešnici pa ljudje vkljub desinficiranju še vedno mrjô, in to v tako obilni meri, kakor malo kje drugodi. Naj bi raje preskrbovali ljudem dela in zaslužka, da si bodo mogli kupiti zdrave hrane, potem ne bodo tako bolehal.

Kar si kdo zmisli, vse se mora zgoditi, danes nov ukaz zaradi ogledovanja mrličev, jutri zaradi klanja živine, pojutranjem zopet kaj drugega, tako da teh sanitarnih naredb ni konca ne kraja. Ko se je vzdignil hrup, da je daleč tam na Ruskem človeška kuga, sklical se je brž ves sanitarni konvent.

„gláže“. Gláž pride od „gledati“, „gljadati“, ker se skozi gláž skozi gleda; Slovani so glážovino od Feničanov dobili, ter to stvar krstili po besedi „gled“, „gljad“. Po Slovanih so to besedo povzeli Nemci in rekli „glas“, tedaj rabijo le Nemci slovanizem, ne pa Slovani germanizem. Še danes Slovaki gláže na Nemško nosijo, dokaz, da so Slovani to industrijo najbrž prej poznali, nego Nemci.

Iz tega izgleda se pač jasno vidi, da slepa strast le škoduje, in da strastni puristi naš jezik dostikrat po nepotrebnem siromašijo, ker izrivajo vdomačene in dostikrat prav potrebne besede iz njega. Toda v tem mnenju stojim čisto sam, in moram dosti pretrpeti, da pišem najraje v pravem narodnem jeziku, kakor je v stari navadi po celi Sloveniji. Upati je, da se bo tudi v tem začelo treznejše misliti, kakor smo prestali že toliko slovniških novotarij.

Še slabše, ko pravopis, uredjen je naš naglas. V dveh krajih se slogi enako ne naglašajo: na Koroškem pravijo „tak“, na Kranjskem „takó“, na Koroškem „repíca“, na Kranj-

in sostavila se je komisija zoper kugo; slednjič se je skazalo, da je bilo vse le prazen hrup, kar je le sreča za nas Ljubljance, ker se je bilo bati, da bodo morebiti nas vsacega posebej z vitriolom desinficirali. Mar bi bili sostavili komisijo zoper jetiko, za katero res vsako leto na stotine ljudi pomrje, ali pa zoper davico, za katero je toliko otrok pomrlo! — Kdor hoče tedaj rešen biti raznoterih sitnosti, naj glasuje za slovenske kandidate, ker ti mu ne bodo vsake izmišljije vrivali.

Nemškutarska stranka se baha s svojim dobrim gospodarstvom. Če se jim je posrečilo, da so dobili poldrugi milijon na posodo, nastane še vprašanje, kako bodo ta denar porabili? In ravno v tem oziru smo nekaj slišali, kar bo gotovo vsacega meščana z nevoljo napolnilo. Mesto ima namreč zidati kosarno, in to je potrebno, ker drugače vojaške posadke ne dobimo; in vsi obrtniki čutijo hudo pomanjkanje denarjev, ki je nastalo vsled tega, da nemamo vojakov v mestu. Zdaj je pa v mestu na celovski cesti neka podrtija, imenovana „colisseum“, ktere lastnik je neki Witthalm v Gradcu.

Če mesto zida novo kosarno, potem bi ostala ta čudno zidana hiša vedno prazna, in tega se je nje posestnik zbal, ter je storil ponudbo, naj jo mesto kupi za kosarno. In mestni zbor jo bojda res misli kupiti! Morebiti bo za to podrtijo lastnik zahteval kakih 150.000 gld., mesto bi pa potem imelo v svoji lasti staro zidovje, za kosarno čisto nepripravno, ki se zna vsak hip podreti, tako da se bo vsak vojaški poveljnik dvakrat premislil, prej da v tako zidovje vojaške posadi. Za tisti denar bi mi lahko zidali veliko novo kosarno, z dvoriščem, kakor za vojaške gre, in z vso pripravo. Izvedenci nam trdijo, da je „colisseum“ slabo zidan, čisto nepripraven za kosarno, in že njegova lega v tisti jami ga ne priporoča; sicer pa si vsak sam lahko ogleda ta stavbeni „monstrum“. Tedaj, da bi mi Witthalmu iz zadrege pomagali, naj bi 150.000 gld. tje vrgli, in to naj bi bilo dobro gospodarstvo! Slovenski, neodvisni meščani, ki morajo svoj kruh trdo z rokami zaslužiti, in ne vlečejo iz nobene javne kase, oni bi si dvakrat premislili, prej da bi toliko denarja v staro zidovje vtaknili, ki se bode moralo vsako leto popravljati. Zato volite raje domače, neodvisne, slovenske kandidate!

skem „repíca“; v enih krajih so „dréman“, v drugih so „dremáli“, itd. in indefinitum. Človek bi mislil, da je to za pesnika dobro, če ima tako na prosto voljo dano, kako sme besede naglašati. Pa to ni istina. Meni vsaj bi bilo stokrat ljubši, ko bi bil naglas določen, in prav hvaležen bi bil tistemu jezikoslovcu, kateri bi nas od te dvomljivosti odrešil, ker s sedanjo prostostjo se nobenemu prav ne stori, in nobena disharmonija ni tako žaljiva za ušesa, ko ta, če kdo kako pesem deklamira ali bere, in slope drugače naglašja, kakor je bila volja pesnika. Pesniku je prav lahko kako besedo predstaviti ali vmes vtakniti, in kdor tega ne zna, naj se nikar z verzi ne ukvarja; če pa ne vé, kako bi besede naglašal, je dostikrat v zadregi, in v zadregi je tudi ta, ki pesem bere, ako stopov ne pozna, posebno če je dosti daktilov vmes, človek res ne vé, kako bi bral. V tem bi pač s veseljem pozdravili postavodajalca!

S temi opazkami naj bo danes zadosti, morda drugokrat kaj več.

L. Haderlap.

Znano je nadalje, kako sedanja večina mestnega zbora našo narodnost prezira, kako v šole le nemščino sili, čeravno je Ljubljana slovenska, kako nemški uraduje, in kako je vselej pripravljena, pomagati nasprotnikom našega naroda. Kdaj so se še nemškutarji potegnili za kako stvar, ki bi vtegnila Ljubljano povzdigniti, kakor na pr. vseučilišče, viša sodnija itd.? Vse naše prizadevanje ovirati, narodnjake sumničiti in črniti, to znajo, da bi pa vstvarili kaj koristnega, plodonosnega, da bi priskrbeli ljudem zaslužka, o tem se nič ne sliši; nasprotno še raje domačina potlačijo in boljše zaslužke privandranim Nemcem podelé. Slovenec je na svoji lastni zemlji tuj in zaničevan, dokler bodo ti ljudje šarili med nami — zato vsak sam sebe po obrazu bije, kdor je kranjski domačin, pa nemškutarske kandidate voli!

Našim redoljubom in agitatorjem pa priporočamo izrek: „fortiter in re, suaviter in modo!“ (odločno v bistvu, pa zmerno v obliki); treba je zmernim, poštenim Nemcem in drugim tujcem zmerno, prijazno nasproti stopiti, ter jih zagotavljati, da se nemajo od nas ničesa bati, — vendar pa ob enem odločno povdarjati, da prva beseda v naši deželi pripada nam domačinom, in po svoji večini bodo to tudi priznali, če so poštene, in ne podkurjeni zagrizenci.

Uradnikom nasproti je treba povdarjati, da se nemajo zdaj nič več nemškutarjev bati, ker so ti zdaj ob ves upliv in ob vso moč pri merodajnih krogih. Najjasneje se je to pokazalo, ko so v gosposki zbornici trije nadvojvodi z našo stranko glasovali, tedaj ne more biti dvomljivo, na kateri strani so simpatije cesarske hiše. Vlada grofa Taaffeja se tudi le vzdržuje s pomočjo naše stranke, in Taaffe je že pri zadnjih volitvah pokazal, da mu je ljubši pošten Avstrijanec, če je prav Slovan, neko kak prusijanski renegat. Kdor se opira in zanaša še na Stremayra, ta naj bo preverjen, da Stremayr ne bo dolgo več ministroval, po velikanski nezaupnici, ki jo je doživel te dni v državnem zboru; ko je bilo vkljub njegovim ugovorom posilno legaliziranje z veliko večino odpravljeno, moral bi že zdaj svojo ostavko dati, in to tem bolj, ker ga nobena stranka ne mara.

Letos, ko je vlada nevtralna, nam je mogoče zmagati, ako se dela krepko lotimo; naj bi vsi redoljubi to priložnost porabili, in očistili Ljubljano črnega madeža renegatstva, da postane zopet — bela!

Politični pregled. Avstrijske dežele.

V Ljubljani 22. marca.

Državni zbor se je razšel na velikonosne počitnice. Če pogledamo na njegovo delovanje nazaj, priznati bomo vendar morali, da je sklenil marsikaj koristnega in storil več dobrega, nego prejšnji ustavoverni državni zbor v šestih letih. Tako se je odpravilo posilno legaliziranje, ter odvzelo se s tem težko in mučno breme našim po deželi raztrošenim kmetovalcem, ki so dostikrat na ure daleč morali s pismi okoli hoditi; sklenilo se je zidanje potrebne arelske železnice; uravnala se je zemljiska vcenitev; sklenila postava za olajšanje davka pri podpornih hranilnicah itd. Da mnoge prav potrebne postave, kakor odprava časnikarskega koleka, postava zoper oderuštvo in še druge take niso prišle še na vrsto, krivi so največ centralisti, ki so o vsaki stvari strašno veliko govorili, ter tako vse zavlekli; samo

pri obravnavi vojne postave oglasilo se je 26 ustavovernih govornikov, in debata bi bila cel teden trpela, da jim niso naši, ki se jim je časa škoda zdelo, besedo prestrigli.

Iz Dunaja nam poroča telegram, da je postal slovenski poslanec **Winkler** deželni predsednik kranjski. To je zares vesela vest, ker je Winkler naroden mož, in smemo od njega pričakovati, da bo odpravil marsiktero krivico, ki nam je ostala kot zapuščina prejšnje sisteme. Ker so mnogi politični in drugi uradniki do zdaj še vedno mislili, da morajo ex offo nasprotovati Slovincem, ter so nam pri vsaki priložnosti polena pod noge metali, podučil jih bo zdaj gospod Andrej Winkler, tako upamo, da so tisti časi minuli. Ker se bližajo volitve za ljubljanski mestni zbor, bodo uradniki v Ljubljani v kratkem imeli priložnost pokazati, ali hočejo voliti z narodom, med katerim živijo, ali pa hočejo nasprotovati celi deželi in kljubovati dovolj jasno izraženim namenom vlade, da po konci vzdržé propadlo in onemoglo nemškutarsko kliko. Ako mislijo še nadalje delati v smislu prejšnje vlade in kljubovati namenom in duhu sedajne vlade, ki si je na program zapisala objektivnost in spravo, — potem se bodo gotovo našla sredstva in pota, da se takim uradnikom peruti postrijejo!

Dunajski listi govoré o neki **minister-ski krizi** in sicer pravijo, da ima Stremayr odstopiti, da ga pa še držita Korb in Horst. Mi bi mu voščili srečno pot, ker on kot tak ustavoverni privrženec, ki je zadnje čase svoje strankarsko stališče tako pikro in razžaljivo povdarjal, se ne podá in ne prileže v ministerstvo, ktero hoče doganjati spravo, in ktero naglašá svojo nepristranost. Grof Taafe mora slednjič sam sprevideti, da tako ne gre naprej, in da mora celo ministerstvo iz desne stranke vzeti, ali pa vsaj Stremayra nadomestiti z bolj zmernim možem, ker taka vlada, ki je v sebi needina, daje prav žalosten pogled na zunaj, in je vendar čudno, če minister proti ministru glasuje, kakor se je v tej sesiji že večkrat zgodilo. Ustavoverci bojda Stremayru sami prigovarjajo, naj odstopi, in sicer zato, da bi Taafeja porinili čisto na desno stran, in potem mislijo strašen hrup zagmati, kako se nemštvo v Avstriji zatira, in provocirati vmeševanje Nemčije v naše notranje razmere; oni upajo, da bo zopet kdo vmes segel, in kakor nekdanj Hohenwarta vrgel tudi Taafeja ter potem nemško-liberalce zopet na gorko posadil, ter jim vlado in krmilo v Avstriji izročil in asekuriral. Tako daleč menda pa še nismo, da bi Bismarck v Avstriji gospodaril!

Vnanje države.

Mnogi listi so čenčali, da je nastala velika mržnja med **Rusijo** in **Francijo**, ker francoska vlada ni hotela Rusom izročiti nihilista in morilca Hartmanna. Ruska vlada pa ravno izjavlja, da hoče prijateljske razmere do Francije nadaljevati, ker uvidi, da je francoska vlada le vsled pritiska svojih demokratičnih elementov tako ravnati morala.

Lahi so se Avstrije zbal, ter so mnogi poslanci v laški zbornici hudo grajali početje in rovanje irredentarjev. Minister je obljubil, da bo zanaprej rogovileže bolj v strahu držal. Nam zna vse eno biti, kaj v laškem parlamentu govoré, bali se jih tako nikdar nismo.

Izvirni dopisi.

Iz Ljubljane 19. sušca. (Strokovnjaške šole.) Da je naše narodnogospodarstveno stanje slabo, se ne da tajiti. Da je k temu

mnogo prejšna državna sistema kriva je gotovo, ker je njeno načelo bilo le ponemčevanje in pritiskanje Slovanov na steno. Vse se je nam v drugi meri dajalo kakor Nemcem. Nemcem so dali mnogo več šol, nego nam Slovanom, da bi vsaj nemška kultura in blagostanje nemškega ljudstva v Avstriji bilo višje nego omika in blagostanje Slovanov. To ne velja samo od ljudskih in srednjih šol, temuč tudi o strokovnjaških šolah, ki imajo nalog, pripravljati učence naravnost za praktično življenje.

Dandanes so davki mnogo višji, nego so bili pred 40 leti in tudi druge potrebščine našega kmetijskega in meščanskega prebivalstva so mnogo večje kakor so bile takrat, zraven pa tuja konkurencija grozi našemu kmetijstvu in naši obrtniji. Treba bi bilo, da bi kmetijstvo dandanes več donášalo, nego je pred 40 ali 50 leti, ravno tako trgovina in obrtnija. Zemlje je pa vedno enako, zato je treba, da se na enakih tleh več pridela, posebno, ker se prebivalstvo vedno množi. Dapa to dosežemo, treba je dobrih strokovnjaških praktičnih šol. Te šole so različno po svojem namenu vravnane. Nekatere so kmetijske, druge se zopet pečajo le s posameznimi deli kmetijstva, kakor z vinorejo, vrtnarstvom i. t. v drugih strokovnjaških šolah se podučuje gozdnarstvo, ali rudarstvo, ali pa kaka obrtnija, kakor v Idriji, kjer je šola za pletenje špic. Na Kranjskem je mnogo obrtnijskih krajev, ki bi se hitro povzdignili, ko bi se napravile strokovnjaške šole. Slovenec ima izvrsten talent, kar kaže to, da so se razne obrtnije pri nas brez vladne podpore razvile, kakor izdelovanje lesene robe v Ribnici in Sodrašci, sitarije v Stražišči in t. d. Ko bi pa nam vlada na pomoč prihitela z ustanovitvijo specialnih šol, bi se te obrtnije še bolj razvile in deželi donášale mnogo dobička. Takih strokovnjaških šol je po Nemškem mnogo, zato je blagostanje na Nemškem večje nego pri nas. Ker pa Slovani ravno tako davke plačujemo, zato mora vlada slovanskim krajem ravno tako pomoči kakor nemškim, to so zahtevali Čehi v svojem memorandumu, in to moramo tudi Slovenci zahtevati glede strokovnjaških šol.

Kakošne pa morajo biti te šole pri nas na Slovenskem? Gotovo, da slovenske, ker nemške bi nam nič ne koristile. Zraven pa mora biti poduk v njih priprost in lahko razumljiv. Če bodo te šole take, bodo tudi koristile naši narodni stvari, ker bodo pomnoževale število izobraženih po naših srednjih stanovih.

Ker Slovenci nimajo nobene kupčijske šole, je naš kupčijski stan bolj ali manj ponemčen. Celo narodni kupci svoje knjige in račune pišejo v nemščini. Da se bo ta slabost naših trgovinskih krogov odpravila, treba, da se naši trgovci na narodnej podlagi izobražijo. Zato je treba, da se slovenska kupčijska šola v Ljubljani ustanovi na državne ali na deželne stroške. Potem Ljubljana kmalo postane čisto slovensko mesto in zginilo bo nemško spakovanje, ki je našim narodnim krogom zelo v nečast in jih jako ponižuje. V taki kupčijski šoli se ve da bi se poleg slovenščine učili razni drugi v kupčijstvu potrebni jeziki. Ozirati bi se moralo tudi na srbohrvaščino in ruščino, ki boste zelo važni v trgovini postale.

Zato morajo naši slovenski poslanci se potegniti, da se na Slovenskem ustanovi potrebno število strokovnjaških šol, posebno pa kupčijska slovenska šola v središči Slovencev, v beli Ljubljani.

Iz Ljubljane 19. marca. (Katoliška družba za Kranjsko) deluje malo in pohlevno,

kakor dobri Kranjci in pošteni Slovenci sploh. Vnanji njeni udje uživajo le to, kar jim dojde v roke, ali kar časih o posebnih slavnostih za nje stori, in to je v obče malo. Vsaj tudi po svojih pičlih močeh več ne more. Vendar bi se človek motil, ki misli, da sicer nič dobrega nima. Domači t. j. ljubljanski udje njeni imajo knjižnico, iz ktere si izposojujejo dobre knjige; imajo besednico, kjer se shajajo in po domače razvedrujejo. Letošnjo zimsko dobo pa so imeli še posebno duševno zabavo. Vlni že je odbornik g. dr. Čebašek pričel v njej času primerne, koristne govore za družnike — o Bogu človeku, o veri, o naboženstvu itd.; letos pa so se tega poprijeli še drugi mlajši gospodje, in vrstili so se o sredah v njenih sobanah izvrstni slovenski govori bodisi glede na vsebino ali na obliko — o veri in cerkvi, o krščanstvu in poganstvu, o Bogu, človeku, naravi; o pravi omiki in sreči; o Rimu, njegovih prijateljih in sovražnikih; o Slovanih, ss. Cirilu in Metodu; o verskem vplivu na družbo in državo i. t. d. Vrstili so se v govorih gg. dr. Čebašek, dr. Jeglič, spirit. Flis, prof. Marn, prof. Zupan, kat. Kržič, učit. Močnik itd. Obžalovati je le, da se jih je poleg duhovnov vdeleževalo premalo neduhovnov, in želeli je, da bi se omejenjeni govori priobčevali na korist večemu občinstvu, pa da bi stanovitno [gojila enake zabave katoliška družba tudi v prihodnje, kajti vselej se kaj prime in blago početje naposled gotovo ne bode brez dobrega vspéha. Bog daj!

Domače novice.

V Ljubljani, 23. marca.

(O slovenskem slovníku.) Kdor bere nemško teto Triesterico in po njej „Slov. Narod“, pa „Novice“ in njih razpravo g. Cigaletovo o „Slov. Županu“ ne vé, kaj bi si mislil; vsakdo pa gotovo želi, da skoro na svetlo pride slovensko-nemški Volfov slovar.

(O ceciljanstvu.) Nedavno se je v namen, ki ga ima družba cecilijanska, vstanovila in potrdila družba občna ali jednota Cirilska v Pragu s sedežem, a za vse dežele to stran Litave ali v državnem zboru dunajskem namestovane. Ravno sedaj se razpošiljajo in razpravljajo njena pravila, in morebiti se medsebojne nepristne borbe naveličani Slovenci sklenemo in zedinimo v tej hvali vredni sméri.

(Čast. g. Jos. Marinko), prej kaplan v Kostanjevici na Dolenj-kem, vmes pomočnik v Preski, je postal pretekli vtorek 17. marca na Graškem vseučilišču dr. bogoslovja, in postane za sedaj duhovni pomočnik v Cerkljah na Gorenjskem; Jan. Svetina pa je dovršil v Gradcu skušnje za učiteljstvo iz matematike in fizike v srednjih šolah.

(Kako stojimo?) se odziva glas iz Slavonije v „Obzoru“ (X, 66) v grozno obupanem sestavku o breznačajnosti sedanje dobe in sedanjega občinstva. Breznačajnost ta vlada med posamnimi. Tu mora pričeti se tudi zdravljenje. Posamni skrbimo zato, da bodemo v istini bogo- in domoljubni, pa skoro se jame vse obračati na bolje.

(J. Kopitar.) Nemalo pozornost obračajo na-se sestavki, v kterih v „Učit. Tovarišu“ opisuje prof. J. Marn rojaka kranjskega, slavnega Jerneja Kopitarja, čegar rojstvena stoletnica bode letos meseca avgusta. Čast vse Kranjske bi zahtevala, da se v spominj preslavnemu rojaku dotlej kaj stori.

(Družba kmetijska) je poslednje dni prejela od sl. ministerstva kmetijstva dvoje dopisov, ktera kažeta, da si vlada resno prizadeva, v življenje sklicati take zavode in na-

prave, po katerih bi se reja goveje živine po vseh deželah cesarstva tako pomnožila in povzdignila, da bi domače dežele toliko živine prirejevale, kolikor več je bodo potrebovale, ko se bode zarad obrambe goveje kuge leta 1881 meja cesarskih dežel za zmerom zaprla proti Rusiji in Rumuniji, ki ste dozaj vsako leto na milijone svojih goved prodale v dežele našega cesarstva. V enem pismu prasha gosp. minister grof Falkenhayn družbo kmetijstko, kaj ona misli o ustanovitvi asekurance za govejo živino v vsaki deželi? ali naj bi bila asekuranca prostovoljna ali posilna? ali naj bi se asekurance osnovala za celo deželo skupaj ali le za posamezne okraje in okraje skupaj? kako naj bi vlada uplivala, da se ustanovijo dobre živinske asekurance? — Drugo pismo stavi družbi kmetijski 12 vprašanj, kaj naj bi kmetijski gospodarji in živinorejci sami počeli, da se pomnoži in zboljša govedoreja z ozirom na čas, ko se bodo meje med Rusijo in Rumunijo in pa Avstro-Ogersko zaprle in ne bode več tuje goveje živine dohajalo v naše cesarstvo: kako namreč pridelovanje klaje pomnožiti, žita pa zmanjšati, — kako stelje več pridelati, kako senožeti boljše oskrbovati, — kako dobra goveja plemena vpeljati, — prepošev premlada teleta klati, — skrb za umno živinorejo, — premije za izrejo pitanih volov, — vpeljanje sejmov za pitano živino? O vsem tem in o še več drugih rečeh želi ministerstvo kmetijstva tudi od naše družbe, kakor od vseh drugih kmetijskih družeb, izvedeti dobrih nasvetov, da na njih podlagi potem prične daljšnje delovanje. Gotovo bi centralnemu odboru družbe kmetijske dobro došla poročila o tem: kaj naši živinorejci mislijo o živinski asekuranca? Po naših mislih bila bi taka asekuranca proti škodi živine gotova dobrota hišnim gospodarjem; ali posilna bi morala biti, to je, vsak lastnik bi svoja goveda moral zavarovati, kajti po tem bi tarifa celó majhna bila, in le taka asekuranca bode dobrotljiva naprava, ktera ne bi težila nobenega gospodarja, če za malo krajcarjev zavarovanja dobi odškodnino, ko mu živina pogine.

(Iz seje deželne odb. 5. marcija) Vsled dopisa nekega deželne odbora se je pretresalo vprašanje zarad naprave hiralnice v bolnišnici za take bolnike, ki so neozdravljivi, pa se tudi ne morejo kam dalje prepeljati; — razpravljalo se je, kaj je pri novi deželni norišnici na Studencu še treba dodelati in pripravi, predno se bode odprla, in koliko bo treba za to norišnico še denarja, da se vse pripravi; — sklenilo se je, da se razpiše služba sekundarjev v deželni bolnišnici z natečajem do 25. marcija.

Razne reči.

— Pet cerkvenih pesnij za moški zbor uglasbil Avgust Leban, uredil Janko Leban, učitelj v Lokri, natisnil in založil R. Milic v Ljubljani. Tako se imenuje ravno kar izišlo glasbeno delo, ktero se dobiva pri založniku g. Milicu v Ljubljani po 60 kr. iztis, (po pošti 65 kr.) —

— Svoboda na Angležkem. Kako svobodo imajo Angleži, se vidi iz tega, kako smejo v svojih časnikih in volilnih shodih ministre zmerjati. Lord Beaconsfielda — Disraelija, ministerskega predsednika, imenujejo „klativitez, zvita kača, smrtni sovražnik, levi razbojnik, tat, komedijant, morski tolovaj, garjev politikar, otročja glava, norec, osel, krokodil, despot, usurpator, falot, goljuf itd.

— Prebivalstvo na Francoskem.

Med tem, ko je pri nas vedno več ljudi, leze število prebivalcev na Francoskem vedno bolj naszaj. Nekaj je tega krivo razuzdano življenje, da ljudje niso več tako rodovitni, nekaj je kriva potrata in razvajeno življenje žensk, da se mladi moške zakona bojé, nekaj pa je kriva po Franciji razširjena razvada, da zakonski nečejo več ko k večem dva otroka imeti. V Pikardiji pride na 35 oženjenih kmetov 37 otrok. Početkom tega stoletja je prišlo še devet otrok na en zakonski par, zdaj pa jih pride komaj po troje. Če bodo Francozi tako naprej živeli, bodo polagoma še izumrli.

Volilci ljubljanskega mesta so vlnudno povabljeni, da bi se prav obilno vdeležili volilnega shoda, ki se bo vršil v četrtek 25. t. m. (t. j. v praznik Marijinega oznanovanja) ob 11. uri dopoldne v čitalnični dvorani, in pri katerem se bode razgovarjalo o kandidatih za prihodnje mestne volitve.

Eksekutivne dražbe.

30. sušca. Anton Biščak (1) iz Nove Žiže (1890) v Postojni; Jože Spetič (1) iz Neverk (2525) v Postojni; Franc Stradjot (1) iz Neverk (1550) v Postojni; Jože Prelesnik (1) iz Prelesja (206) v Mokronogu; Urša Vrankar (3) iz Borja (1336) v Litiji; Miha Debeljak (1) iz Topola (660) v Ložu; Andrej Žitko (1) iz Selca v Postojni; Tomaž Šabec (3) iz Trnja v Postojni; Lena Janežič (1) z gorenjega Jezera (1350) v Ložu; Franc Čepek (1) iz Nove Žiže (3330) v Postojni.

31. sušca. Anton Koritnik (1) iz Leskovca (715) v Krškem; Jože Počkar (3) iz Razgorja (848) v Vipavi; Miha Žokalj (1) iz Krške vasi (2820) v Krškem; Janez Novak (1) iz Št. Vida (2275) v Ljubljani; Jože Rutar (1) iz Grintovca (250) v Žuženbergu; Lorenc Kregar (3) iz Podbukovce (1838) v Ljubljani; Miha Vene (1) iz Bučke (227) v Krškem; Jože Zorko (1) v Krškem (1836); Franc Jurečič (1) iz Kalca (1524) v Krškem; Mina Stoja (1) iz Raškega vrha (50) v Krškem; Janez Kiser (3) iz Zaboršta (200) v Krškem; Luka Gašperlin (1) iz Kaplevasi (3880) v Kamniku; Franc Dolinar (1) iz Velike Doline (530) v Kostanjevici.

Zobni zdravnik.

dr. Tancer,

učenk na visokih šolah v Gradcu,

zdravi v Ljubljani pri „Slonu“, in ostane tukaj 14 dni od 20. sušca naprej,

on zdravi in stavi zobé

sam, in je poslednjič v Ljubljani. Bolniki, ki hočejo še ta čas njegovo pomoč iskati, naj o pravem času pridejo.

On ima od cesarja potrjene zobne zdravila, ustno vodo, antiseptikon, zobni prah in take reči. Njegova zdravila imajo na prodaj tudi gospodje Krisper, E. Mahr, Businaro in drugi.

Služba se oddaja.

V Šmarji pod Ljubljano bo o sv. Jurju t. l. služba organista in cerkvenika izpraznjena. Zraven mnogovrstne stolnine in daril pri krstih, vpeljevanjih in obhajilih znaša letna plača, ki se v polletnih obrokih pri županstvu prejema, 220 gl. s prostim stanovanjem. (2)

Prošnje za to službo s pričevali sposobnosti, obnaše in starosti sprejema do 4. aprila t. l.

Andrej Drobnič,
dekan.

Stanovanja

lepa in poceni z 1 ali 2 sobami, in kar še zraven spada, se oddaja, v konjušnih ulicah št. 1, kraj Trnovskega pristana. (3)

Telegrafične denarne cene 21. marca.

Papirna renta 72.30 — Srebrna renta 72.95 — Zlata renta 87.85 — 1860letno državno posojilo 129 — Bankine akcije 857 — Kreditne akcije 299.75 — London 117.80 — — Čea. kr. cekini 5.57. — 20-frankov 9.47.

Zoper

protin in putiko

je dobro zdravilo zelišna voda, ki se imenuje

basorin,

ki je potrjena od cesarja, in jo izdeluje

Franc Wilhelm,
lekar v Neunkirchen.

To zdravilo so zdravniki pregledali in potem je dobilo od cesarja Franca Jožefa I. posebne pravice. S to vodo se mora človek od zunaj trdo pomazati (poribati), ter ima moč, da trganje ustavi, kri pomiri, bolečine utiši, ter je dobro zdravilo zoper slabe živce, zoper slabost in bolečine v udih, zoper protin, trganje, putiko, glavobol, omotico, bučenje v ušesih, bolečine v križu, zoper slabe in utrujene noge, (posebno dobro za gojzdarje, vojake); tudi če človeka v straneh bode, če ga trga v nogah, in enakih bolečinah je ta voda dobra za mazanje.

Flašica z zdravniškim navodom in z zavitkom vred velja 1 gl. 20 kr.

Na prodaj jo ima (8)
Peter Lassnik v Ljubljani.

V Avstro-Ogerski, Nemčiji, Franciji, Angliji, Rumuniji, Španiji, Holandiji in Portugalski varovani

Wilhelmov

čaj za čiščenje krvi proti protinu in putiko

je edino pomagalo

spomladansko zdravilo.

1858.	7. grudna	Dunaj	ces kancelije	D voljeno od
1858.	1858.	1858.	1858.	1858.

Ta čaj očisti ves život, on preišče celo telo in vse bolezni iz njega prežene.

Za zmirom ozdravi protin, putiko, trganje, odprte rane in zastarele bolezni v nogah, spolske bolezni, kraste, gobe, lešaje na životu in v licu, in sifilitične bule.

Posebno dober je pri bolnih jetrih, pri hemoroidah, pri rumenici, okrepča slabe žile, odpravi bolečine v rokah in nogah, v želodcu, zapreje v spodnjem telesu, polucije, tok pri ženskah itd.

Bolezni, kakor škrofeljne, bule in enake odpravi se hitro in dobro, če se ta čaj skoz več časa pije ker ima to moč, da vse razveže, in na vodo žene.

Pravega izdeluje le

Franc Wilhelm, v Neunkirchen pri Dunaju.

En zavitek, na 8 kosov razdeljen, po zdravniškem ukazu pripravljen, z navodom v raznih jezikih, velja 1 gl. in 10 kr. za zavoj.

Svarilo. Varovati se je ponarejenih reči, in zmirom se mora zahtevati „Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin“, ker se izdeluje ved takih ponarejenih čajev zoper protin in putiko, pred kterimi vsacega svarimo.

Pravi Wilhelmov kričistilni čaj zoper protin in putiko imajo na prodaj:

Peter Lasnik v Ljubljani,

Anton Leban, lekar v Postojni, Karl Šavnik, lekar v Kranji, Fr. Wacha, lekar v Metliki, Dom-Rizzoli, lekar v Novem mestu.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.